

اظهار نظر کارشناسی درباره:
 «تبصره‌های قانون بودجه سال ۱۳۹۸ کل کشور
 در حوزه تحقیقات و فناوری»

مقدمه

در لایحه بودجه سال ۱۳۹۸ کل کشور، تعداد پنج تبصره معطوف به حوزه تحقیقات و فناوری بودند که طی فرایند بررسی و تصویب لایحه در کمیسیون تلفیق مجلس، یک تبصره حذف و دو بند الحاقی به یک تبصره اضافه شد. همچنین، یک بند از یک تبصره حذف و با تغییراتی در قالب یک بند الحاقی به تبصره دیگر اضافه شد. تغییرات مذکور، در صحن علنی مجلس به تصویب رسیده است. در گزارش حاضر، مشروح تغییرات اعمال شده در تبصره‌های مذکور طی فرایند بررسی در مجلس مورد تحلیل قرار گرفته است.

۱. بند «ج» تبصره «۴» در خصوص تجهیز و به‌روزرسانی آزمایشگاه‌ها و کارگاه‌های مؤسسه‌های

پژوهشی و فناوری

عنوان	متن حکم
معاونت پژوهش‌های اجتماعی - فرهنگی دفتر مطالعات آموزش و فرهنگ مشخصات گزارش	بانک‌های عامل مجازند در سال ۱۳۹۸ مبلغ چهل هزار میلیارد (۴۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰) ریال تسهیلات از محل منابع در اختیار برای خرید تجهیزات صرفاً تخصصی و به‌روزرسانی آزمایشگاه‌ها و کارگاه‌های دانشگاه‌ها و مؤسسه‌های آموزشی و پژوهشی و فناوری و دانشگاه آزاد اسلامی بر اساس فهرست مورد توافق وزارتخانه‌ها و سازمان‌های ذی‌ربط و سازمان برنامه و بودجه کشور و با تصویب هیئت امنای آنها از محل توثیق اموال در اختیار پرداخت کنند. تضمین این تسهیلات پس از تصویب هیئت امنای بر عهده مراکز فوق‌الذکر بوده و پس از تنفس دوساله از محل درآمد اختصاصی آنها و متناسب با میزان دریافتی و مبتنی بر زمانبندی مورد تفاهم با بانک‌ها بازپرداخت می‌شود. تجهیزات تخصصی آزمایشگاه‌های تحقیقاتی موضوع این بند فقط در مواردی که بنا به اعلام معاونت علمی و فناوری رئیس‌جمهور و یا وزارتخانه تخصصی مربوطه مشابه داخلی ندارند، از شرکت خارجی تأمین می‌شود. آیین‌نامه اجرایی این بند به پیشنهاد سازمان برنامه و بودجه کشور و با همکاری بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران، وزارتخانه‌های «علوم، تحقیقات و فناوری» و «بهداشت، درمان و آموزش پزشکی»، پس از ابلاغ این قانون به تصویب هیئت وزیران خواهد رسید.
شماره مسلسل: ۲۷۰۱۶۳۹۶ تاریخ انتشار: ۱۳۹۸/۱/۲۵ مصوبات کمیسیون تلفیق	بند الحاقی «۳» به تبصره «۹» (بند «ج» تبصره «۴») - بانک‌های عامل مجازند در سال ۱۳۹۸ مبلغ چهل هزار میلیارد (۴۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰) ریال تسهیلات از محل منابع در اختیار برای خرید تجهیزات صرفاً تخصصی و به‌روزرسانی آزمایشگاه‌ها و کارگاه‌های دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزشی و پژوهشی و فناوری اعم از دولتی و غیردولتی و مراکز آموزش فنی‌و حرفه‌ای دولتی بر اساس فهرست مورد توافق وزارتخانه‌ها و سازمان‌های ذی‌ربط و سازمان برنامه و بودجه کشور و با تصویب هیئت امنای آنها از محل توثیق اموال در اختیار پرداخت کنند. تضمین این تسهیلات پس از تصویب هیئت امنای بر عهده مراکز فوق‌الذکر بوده و پس از تنفس دوساله از محل درآمد اختصاصی آنها و متناسب با میزان دریافتی و مبتنی بر زمانبندی مورد تفاهم با بانک‌ها بازپرداخت می‌شود. تجهیزات تخصصی آزمایشگاه‌های تحقیقاتی موضوع این بند که فقط حسب مورد بنا به اعلام معاونت علمی و فناوری رئیس‌جمهور و یا وزارتخانه تخصصی مربوطه مشابه داخلی ندارند، از شرکت خارجی تأمین می‌شود. آیین‌نامه اجرایی این بند به پیشنهاد سازمان برنامه و بودجه کشور و با همکاری بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران، وزارتخانه‌های «علوم، تحقیقات و فناوری» و «بهداشت، درمان و آموزش پزشکی»، پس از ابلاغ این قانون به تصویب هیئت وزیران خواهد رسید.

عنوان	متن حکم
مصوبات صحن	<p>بند الحاقی «۳» به تبصره «۹» (بند «ج» تبصره «۴») - بانک‌های عامل مجازند در سال ۱۳۹۸ مبلغ چهل هزار میلیارد (۴۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰) ریال تسهیلات از محل منابع در اختیار برای خرید تجهیزات صرفاً تخصصی و به‌روزرسانی آزمایشگاه‌ها و کارگاه‌های دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزشی و پژوهشی و فناوری اعم از دولتی و غیردولتی و مراکز آموزش فنی‌وحرفه‌ای دولتی بر اساس فهرست مورد توافق وزارتخانه‌ها و سازمان‌های ذی‌ربط و سازمان برنامه و بودجه کشور و با تصویب هیئت امنای آنها از محل توثیق اموال در اختیار پرداخت کنند. تضمین این تسهیلات پس از تصویب هیئت امنای بر عهده مراکز فوق‌الذکر بوده و پس از تنفس دوساله از محل درآمد اختصاصی آنها و متناسب با میزان دریافتی و مبتنی بر زمانبندی مورد تفاهم با بانک‌ها بازپرداخت می‌شود.</p> <p>تجهیزات تخصصی آزمایشگاه‌های تحقیقاتی موضوع این بند که فقط حسب مورد بنا به اعلام معاونت علمی و فناوری رئیس‌جمهور و یا وزارتخانه تخصصی مربوطه مشابه داخلی ندارند، از شرکت خارجی تأمین می‌شود.</p> <p>آیین‌نامه اجرایی این بند به پیشنهاد سازمان برنامه و بودجه کشور و با همکاری بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران، وزارتخانه‌های «علوم، تحقیقات و فناوری» و «بهداشت، درمان و آموزش پزشکی»، پس از ابلاغ این قانون به تصویب هیئت وزیران خواهد رسید.</p>

اظهار نظر کارشناسی

از آنجایی که در این بند از لایحه، فقط به دانشگاه آزاد اسلامی اشاره شده بود و سایر مؤسسه‌های پژوهشی و فناوری غیردولتی از دامنه شمول اعطای این مجوز کنار گذاشته شده بودند، مرکز پژوهش‌ها پیشنهاد کرد که بعد از لفظ «فناوری» به جای دانشگاه آزاد اسلامی عبارت «اعم از دولتی و غیردولتی» اضافه شود تا امتیاز مذکور برای دیگر دانشگاه‌ها و مؤسسه‌های آموزش عالی، پژوهشی و فناوری غیردولتی غیرانتفاعی در نظر گرفته شود. پیشنهاد ارائه شده، در کمیسیون تلفیق مورد موافقت قرار گرفت و این بند در قالب بند الحاقی «۳» به تبصره «۹» الحاق گردید. بند الحاقی «۳» نهایتاً به تصویب صحن علنی مجلس رسید و بر این اساس بانک‌های عامل مجاز شدند تا در سال ۱۳۹۸ مبلغ چهل هزار میلیارد (۴۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰) ریال تسهیلات از محل منابع در اختیار برای خرید تجهیزات صرفاً تخصصی و به‌روزرسانی آزمایشگاه‌ها و کارگاه‌های دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزشی و پژوهشی و فناوری اعم از دولتی و غیردولتی و مراکز آموزش فنی‌وحرفه‌ای دولتی بر اساس فهرست مورد توافق وزارتخانه‌ها و سازمان‌های ذی‌ربط و سازمان برنامه و بودجه کشور و با تصویب هیئت امنای آنها از محل توثیق اموال در اختیار پرداخت کنند. آزمایشگاه‌ها و کارگاه‌های تخصصی نقش بسیار مهم و حیاتی در شبکه تحقیق و توسعه کشور ایفا می‌نمایند. با توسعه دامنه مؤسسات مشمول این بند، منابع در اختیار مؤسسه‌های پژوهشی و فناوری غیردولتی غیرانتفاعی برای خرید تجهیزات صرفاً تخصصی و به‌روزرسانی آزمایشگاه‌ها و کارگاه‌ها افزایش خواهد یافت و این امر تأثیر قابل توجهی بر ارتقای آمادگی و توانمندی آزمایشگاه‌ها و کارگاه‌های تخصصی به عنوان یکی از حلقه‌های مهم زنجیره تحقیق و توسعه در کشور خواهد داشت.

همچنین، در جهت افزایش عملکرد این بند و ایجاد فضای مناسب برای اجرایی شدن آن، مرکز پژوهش‌ها پیشنهاد کرد که در خصوص آیین‌نامه اجرایی مربوطه، اصلاح به این صورت اعمال گردد که آیین‌نامه اجرایی این بند به پیشنهاد سازمان برنامه و بودجه کشور و با همکاری بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران، وزارتخانه‌های «علوم، تحقیقات و فناوری» و «بهداشت، درمان و آموزش پزشکی»، متضمن نحوه تضمین و همچنین میزان سود و نحوه بازپرداخت آن به تصویب هیئت وزیران برسد. پیشنهاد اضافه شدن عبارت «متضمن نحوه تضمین و همچنین میزان سود و نحوه بازپرداخت آن» در کمیسیون تلفیق و صحن علنی مورد موافقت قرار نگرفت و در نهایت مقرر شد آیین‌نامه اجرایی این بند به پیشنهاد سازمان برنامه و بودجه کشور و با همکاری بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران، وزارتخانه‌های «علوم، تحقیقات و فناوری» و «بهداشت، درمان و آموزش پزشکی»، پس از ابلاغ این قانون به تصویب هیئت وزیران برسد. عدم ذکر نحوه تضمین و میزان سود و نحوه بازپرداخت تسهیلات مذکور در قانون بودجه، می‌تواند به مانعی در مسیر اجرای این حکم تبدیل شود.

۲. بند «الف» تبصره «۵» با موضوع انتشار اوراق مالی اسلامی ریالی برای اجرای طرح‌های دارای توجیه فنی،

اقتصادی، مالی و زیست‌محیطی

عنوان	متن حکم
لایحه	اجازه داده می‌شود در سال ۱۳۹۸ با رعایت قوانین و مقررات، شرکت‌های دولتی تا سقف چهل و پنج هزار میلیارد ریال (۴۵,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰) برای اجرای طرح‌های دارای توجیه فنی، اقتصادی، مالی و زیست‌محیطی خود که به تصویب شورای اقتصاد می‌رسد، با تضمین و بازپرداخت اصل و سود توسط خود، منتشر کنند.
مصوبات کمیسیون تلفیق	اجازه داده می‌شود در سال ۱۳۹۸ با رعایت قوانین و مقررات، شرکت‌های دولتی تا سقف چهل و پنج هزار میلیارد ریال (۴۵,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰) برای اجرای طرح‌های دارای توجیه فنی، اقتصادی، مالی و زیست‌محیطی خود که به تصویب شورای اقتصاد می‌رسد، با تضمین و بازپرداخت اصل و سود توسط خود، منتشر کنند.
مصوبات صحن	اجازه داده می‌شود در سال ۱۳۹۸ با رعایت قوانین و مقررات، شرکت‌های دولتی تا سقف چهل و پنج هزار میلیارد ریال (۴۵,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰) برای اجرای طرح‌های دارای توجیه فنی، اقتصادی، مالی و زیست‌محیطی خود که به تصویب شورای اقتصاد می‌رسد، با تضمین و بازپرداخت اصل و سود توسط خود، منتشر کنند.

اظهار نظر کارشناسی

در تبصره موصوف، تنها به شرکت‌های دولتی این اجازه داده شده است که با تصویب هیئت امنای خود تا سقف چهل و پنج هزار میلیارد ریال اوراق مالی اسلامی ریالی برای اجرای طرح‌های دارای توجیه فنی، اقتصادی، مالی و زیست‌محیطی خود که به تصویب شورای اقتصاد می‌رسد با تضمین و بازپرداخت اصل و سود توسط خود منتشر کنند در حالی که در قانون بودجه سال ۱۳۹۷، این اجازه به مؤسسه‌های پژوهشی و پارک‌های علم و فناوری نیز داده شده بود. از آنجایی که در لایحه بودجه سال ۱۳۹۸، دامنه شمول تبصره مذکور صرفاً به شرکت‌های دولتی محدود شده است و با توجه به محدودیت‌های اعتباری مؤسسه‌های پژوهش و فناوری در سال ۱۳۹۸، مرکز پژوهش‌ها پیشنهاد کرد که متن تبصره در لایحه ۱۳۹۸ به شرح متن قانون بودجه سال ۱۳۹۷ اصلاح شود تا گامی در جهت افزایش منابع این مؤسسات برداشته شود. اما پیشنهاد مذکور در کمیسیون تلفیق و پس از آن در صحن علنی مورد موافقت قرار نگرفت و دامنه شمول این بند فقط به شرکت‌های دولتی محدود شد. با حذف این مؤسسات از دامنه مؤسسات مشمول این بند در قانون بودجه ۱۳۹۸ عملاً بخشی از منابع این مؤسسات حذف شد، این در حالی است که در قانون بودجه سال ۱۳۹۷ مؤسسه‌های پژوهشی و پارک‌های علم و فناوری از محل منابع موضوع این بند بهره‌مند بودند. حذف منابع پژوهشی تأثیرات نامطلوبی در تحقق اهداف کشور در توسعه فناوریانه خواهد داشت و در شرایط تحریم، قطعاً این تأثیرات نامطلوب مضاعف خواهد بود.

۳. بند «الف» تبصره «۹» با موضوع اجازه اخذ تسهیلات از بانک‌ها به دانشگاه‌ها و مؤسسه‌های آموزشی و پژوهشی

و پارک‌های علم و فناوری

عنوان	متن حکم
لایحه	به دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزشی و پژوهشی و پارک‌های علم و فناوری اجازه داده می‌شود با تصویب هیئت‌های امنای خود تا سقف عملکرد درآمد اختصاصی سال ۱۳۹۷ نسبت به اخذ تسهیلات از بانک‌ها اقدام کنند و در جهت تکمیل طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای خود و با اولویت احداث خوابگاه‌های متاهلین موضوع بند «پ» ماده (۱۰۳) قانون برنامه ششم توسعه استفاده نمایند و نسبت به بازپرداخت اقساط از محل درآمد اختصاصی خود اقدام کنند.
مصوبات کمیسیون تلفیق	الف) به دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزشی و پژوهشی و پارک‌های علم و فناوری اجازه داده می‌شود با تصویب هیئت‌های امنای خود تا سقف عملکرد درآمد اختصاصی سال ۱۳۹۷ نسبت به اخذ تسهیلات از بانک‌ها از محل توثیق اموال در اختیار خود اقدام کنند و در جهت تکمیل طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای خود و با اولویت احداث خوابگاه‌های متاهلین موضوع بند «پ» ماده (۱۰۳) قانون برنامه پنج‌ساله ششم توسعه استفاده کنند و نسبت به بازپرداخت اقساط از محل درآمد اختصاصی خود اقدام نمایند.
مصوبات صحن	الف) به دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزشی و پژوهشی و پارک‌های علم و فناوری اجازه داده می‌شود با تصویب هیئت‌های امنای خود تا سقف عملکرد درآمد اختصاصی سال ۱۳۹۷ نسبت به اخذ تسهیلات از بانک‌ها از محل توثیق اموال در اختیار خود اقدام کنند و در جهت تکمیل طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای خود و با اولویت احداث خوابگاه‌های متاهلین موضوع بند «پ» ماده (۱۰۳) قانون برنامه پنج‌ساله ششم توسعه استفاده کنند و نسبت به بازپرداخت اقساط از محل درآمد اختصاصی خود اقدام نمایند.

اظهار نظر کارشناسی

در این تبصره از لایحه بودجه سال ۱۳۹۸، به دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزشی و پژوهشی و پارک‌های علم و فناوری اجازه داده می‌شد که با تصویب هیئت‌های امنای خود تا سقف عملکرد درآمد اختصاصی سال ۱۳۹۷ نسبت به اخذ تسهیلات از بانک‌ها اقدام کنند و در جهت تکمیل طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای خود و با اولویت احداث خوابگاه‌های متاهلین موضوع بند «پ» ماده (۱۰۳) قانون برنامه ششم توسعه استفاده نمایند و نسبت به بازپرداخت اقساط از محل درآمد اختصاصی خود اقدام کنند. از آنجایی که در این تبصره در مورد اخذ تضمین سکوت شده بود، این نگرانی وجود داشت که این سکوت به عدم اجرای این تبصره منتهی شود. لذا مرکز پژوهش‌ها پیشنهاد کرد که پس از عبارت «... از بانک‌ها» عبارت «از محل توثیق اموال در اختیار» اضافه گردد تا مانعی در مسیر اجرای تبصره نباشد. پیشنهاد مذکور در کمیسیون تلفیق و نهایتاً در صحن علنی مجلس مورد موافقت قرار گرفت و تصویب شد. به این ترتیب، به مؤسسات پژوهشی و پارک‌های علم و فناوری اجازه داده شد با تصویب هیئت‌های امنای خود تا سقف عملکرد درآمد اختصاصی سال ۱۳۹۷ نسبت به اخذ تسهیلات از بانک‌ها از محل توثیق اموال در اختیار خود اقدام کنند.

با تلاشی که صورت گرفت و تغییری که به تصویب رسید، مسیر دریافت تسهیلات موضوع این بند برای مؤسسات پژوهشی و پارک‌های علم و فناوری هموار گردید. این امر در بهبود عملکرد قانون بودجه و استفاده این مؤسسات از منابع پیش‌بینی شده تأثیر خواهد داشت.

۴. بند «ح» تبصره «۹» با موضوع حمایت از پژوهش‌های تقاضامحور و هم‌زمان حمایت از پایان‌نامه‌های تحصیلات تکمیلی

عنوان	متن حکم
لایحه	شرکت‌ها، بانک‌ها و مؤسسات انتفاعی وابسته به دولت مندرج در پیوست شماره (۳) این قانون، مکلفند در اجرای تکالیف قانونی مربوط، حداقل چهل درصد (۴۰٪) از هزینه امور پژوهشی خود مندرج در آن پیوست را در مقاطع سه‌ماهه به میزان بیست‌وپنج درصد (۲۵٪)، به حساب خاصی نزد خزانه‌داری کل کشور واریز کنند تا در راستای حل مسائل و مشکلات خود از طریق توافقنامه با دانشگاه‌ها و مؤسسه‌های آموزش عالی و پژوهشی و جهاد دانشگاهی و در قالب طرح (پروژه)‌های کاربردی، عناوین پایان‌نامه‌های تحصیلات تکمیلی، طرح (پروژه)‌های پسادکتری و طرح (پروژه)‌های تحقیقاتی دانش‌آموختگان تحصیلات تکمیلی غیرشاغل به مصرف برسانند.
مصوبات کمیسیون تلفیق	این مبالغ برای دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزش عالی و پژوهشی و جهاد دانشگاهی مازاد بر درآمد اختصاصی پیش‌بینی شده آنها در این قانون محسوب و عیناً پس از تبادل توافقنامه توسط آنها به سازمان برنامه و بودجه کشور و خزانه‌داری کل کشور، توسط خزانه‌داری کل کشور به مؤسسات آموزش عالی یا پژوهشی و یا جهاد دانشگاهی طرف قرارداد برگشت داده می‌شود، به طوری که تا پایان سال مالی کل مبلغ توافقنامه‌ها تسویه شوند.
	شرکت‌ها، بانک‌ها و مؤسسات انتفاعی وابسته به دولت مندرج در پیوست شماره (۳) این قانون، مکلفند در اجرای تکالیف قانونی مربوط، حداقل چهل درصد (۴۰٪) از هزینه امور پژوهشی خود مندرج در آن پیوست را در مقاطع سه‌ماهه به میزان بیست‌وپنج درصد (۲۵٪)، به حساب خاصی نزد خزانه‌داری کل کشور واریز کنند تا در راستای حل مسائل و مشکلات خود از طریق توافقنامه با دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزش عالی و پژوهشی و جهاد دانشگاهی و در قالب طرح (پروژه)‌های کاربردی، عناوین پایان‌نامه‌های تحصیلات تکمیلی، طرح (پروژه)‌های پسادکتری و طرح (پروژه)‌های تحقیقاتی دانش‌آموختگان تحصیلات تکمیلی غیرشاغل به مصرف برسانند. مانده اعتبار این حساب جهت استمرار اقدامات مذکور به سال مالی بعد منتقل می‌شود.
	در صورت واریز نشدن وجوه مربوط در موعد مقرر توسط هر یک از شرکت‌ها، بانک‌ها و مؤسسات انتفاعی وابسته به دولت، به خزانه‌داری کل کشور اجازه داده می‌شود رأساً مبلغ مربوط را از حساب آنها نزد خزانه برداشت کرده و آن را به حساب خاص موضوع این بند واریز کند.
	این مبالغ برای دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزش عالی و پژوهشی و جهاد دانشگاهی مازاد بر درآمد اختصاصی پیش‌بینی شده آنها در این قانون محسوب و عیناً پس از تبادل توافقنامه توسط آنها به سازمان برنامه و بودجه کشور و خزانه‌داری کل کشور، توسط خزانه‌داری کل کشور به مؤسسات آموزش عالی یا پژوهشی و یا جهاد دانشگاهی طرف قرارداد برگشت داده می‌شود، به طوری که تا پایان سال مالی کل مبلغ توافقنامه‌ها تسویه شود.

عنوان	متن حکم
مصوبات صحن	<p>شرکت‌ها، بانک‌ها و مؤسسات انتفاعی وابسته به دولت مندرج در پیوست شماره (۳) این قانون، مکلفند در اجرای تکالیف قانونی مربوط، حداقل چهل درصد (۴۰٪) از هزینه امور پژوهشی خود مندرج در آن پیوست را در مقاطع سه‌ماهه به میزان بیست‌وپنج درصد (۲۵٪)، به حساب خاصی نزد خزانه‌داری کل کشور واریز کنند تا در راستای حل مسائل و مشکلات خود از طریق توافقنامه با دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزش عالی و پژوهشی و جهاد دانشگاهی و در قالب طرح (پروژه)‌های کاربردی، عناوین پایان‌نامه‌های تحصیلات تکمیلی، طرح (پروژه)‌های پسادکتری و طرح (پروژه)‌های تحقیقاتی دانش‌آموختگان تحصیلات تکمیلی غیرشاغل به مصرف برسانند. مانده اعتبار این حساب جهت استمرار اقدامات مذکور به سال مالی بعد منتقل می‌شود.</p> <p>در صورت واریز نشدن وجوه مربوط در موعد مقرر توسط هر یک از شرکت‌ها، بانک‌ها و مؤسسات انتفاعی وابسته به دولت، به خزانه‌داری کل کشور اجازه داده می‌شود رأساً مبلغ مربوط را از حساب آنها نزد خزانه برداشت کرده و آن را به حساب خاص موضوع این بند واریز کند. این مبالغ برای دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزش عالی و پژوهشی و جهاد دانشگاهی مازاد بر درآمد اختصاصی پیش‌بینی شده آنها در این قانون محسوب و عیناً پس از تبادل توافقنامه توسط آنها به سازمان برنامه و بودجه کشور و خزانه‌داری کل کشور، توسط خزانه‌داری کل کشور به مؤسسات آموزش عالی یا پژوهشی و یا جهاد دانشگاهی طرف قرارداد برگشت داده می‌شود، به طوری که تا پایان سال مالی کل مبلغ توافقنامه‌ها تسویه شود.</p>

اظهار نظر کارشناسی

از آنجایی که این بند تکرار بند «ط» تبصره «۹» قانون بودجه سال ۱۳۹۷ است، بررسی اجرای بند مذکور در قانون بودجه سال گذشته نشان داد که برابر گزارش دبیر کل شورای عالی علوم، تحقیقات و فناوری تاکنون ۱۲ قرارداد با ۸ دانشگاه و یک پژوهشگاه با اعتباری معادل ۲۲,۲۱۷ میلیون ریال منعقد شده و مبلغ واریزی شرکت‌های مشمول به حساب خزانه‌داری به ۳۵,۳۳۳ میلیون ریال بالغ شده است. این در حالی است که ۲۵۳ شرکت مبالغ قانونی مربوط را به خزانه واریز نکرده‌اند. به گونه‌ای که از کل مبلغ ۴۶۰۰ میلیارد ریال، تنها حدود ۱۳۰ میلیارد ریال (۲/۸ درصد) به حساب خزانه واریز شده است. از جمله وزارت دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح به‌رغم اینکه ۵۷ درصد از کل اعتبار مشمول این بند از تبصره «۹» قانون بودجه سال ۱۳۹۷ در اختیار شرکت‌های زیرمجموعه آن وزارت قرار دارد، وزارت مذکور اقدامی در جهت واریز منابع مربوط به حساب خزانه صورت نداده است. به عبارت دیگر، عملکرد بند مذکور در قانون بودجه ۱۳۹۷ نشانگر آن است که تنها ۲/۸ درصد منابع موضوع این بند به حساب خزانه واریز شده است. از آنجایی که در تکرار این تبصره در لایحه بودجه سال ۱۳۹۸ نیز تدبیری در جهت اصلاح این نقیصه اتخاذ نشده بود، مرکز پژوهش‌ها پیشنهاد کرد که در بند مذکور مقرر گردد که در صورت واریز نشدن وجوه مربوط در موعد مقرر، خزانه‌داری کل کشور مجاز است رأساً مبلغ مربوطه را از حساب مؤسسات مشمول نزد خزانه برداشت کرده و آن را به حساب خاص موضوع این بند واریز کند.

پیشنهاد ارائه شده به مجلس، در کمیسیون تلفیق و نهایتاً در صحن علنی مورد موافقت قرار گرفت و به تصویب رسید. به این ترتیب مسیر واریز بخش عمده‌ای از این منابع به خزانه و هزینه‌کرد آن در راستای حل مسائل و مشکلات دولت در قالب اجرای طرح (پروژه)‌های کاربردی، پایان‌نامه‌های تحصیلات تکمیلی، طرح (پروژه)‌های پسادکتری و طرح (پروژه)‌های تحقیقاتی دانش‌آموختگان تحصیلات تکمیلی غیرشاغل هموار گردید. این مهم، نتایج ارزشمندی در جهت‌دهی به بودجه تحقیقاتی کشور و اجرای پژوهش‌های تقاضامحور خواهد داشت.

۵. بند «ج» تبصره «۲۱» با موضوع تقلیل تعداد مراکز پژوهشی دستگاه‌های اجرایی (اصلی و وابسته) به شکل واگذاری آنها به بخش غیردولتی، انحلال و یا ادغام

عنوان	متن حکم
لایحه	به منظور افزایش اثربخشی اعتبارات پژوهشی و کارایی واحدهای پژوهشی و تحقیقاتی و همچنین صرفه‌جویی در هزینه‌های عمومی (بند «۱۶» سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی) دولت مکلف است به گونه‌ای برنامه‌ریزی نماید که تعداد مراکز پژوهشی دستگاه‌های اجرایی (اصلی و وابسته) در سال ۱۳۹۸ به شکل واگذاری آنها به بخش غیردولتی، انحلال و یا ادغام، به یک واحد پژوهشی و تحقیقاتی تقلیل یابند.
مصوبات کمیسیون تلفیق	تبصره «۲۱» حذف شد.
مصوبات صحن	تبصره «۲۱» حذف شد.

اظهار نظر کارشناسی

در بند موصوف، دولت مکلف شده است به منظور افزایش اثربخشی اعتبارات پژوهشی و کارایی واحدهای پژوهشی و تحقیقاتی و همچنین صرفه‌جویی در هزینه‌های عمرانی (بند «۱۶» سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی)، به گونه‌ای برنامه‌ریزی نماید که تعداد مراکز پژوهشی دستگاه‌های اجرایی (اصلی و وابسته) در سال ۱۳۹۸ به شکل واگذاری آنها به بخش غیردولتی، انحلال و یا ادغام به یک واحد پژوهشی و تحقیقاتی تقلیل یابند. از سویی، در ماده (۴) قانون حمایت از شرکت‌ها و مؤسسه‌های دانش‌بنیان و تجاری‌سازی نوآوری‌ها و اختراعات مصوب ۱۳۸۹/۸/۵ مجلس شورای اسلامی، وزارت امور اقتصادی و دارایی موظف شده است که ظرف سه ماه از تاریخ تصویب قانون مذکور با همکاری کلیه دستگاه‌های دولتی، فهرست تمامی مؤسسه‌های پژوهشی دولتی را تهیه و به شورای عالی علوم تحقیقات و فناوری ارائه نماید و شورای مذکور نیز موظف شده است که ظرف سه ماه از تاریخ دریافت فهرست مذکور، مؤسسه‌های پژوهشی غیرحاکمیتی قابل واگذاری به بخش خصوصی و تعاونی را احصا کرده و وزارت امور اقتصادی و دارایی زمینه واگذاری آنها را فراهم نماید. به این ترتیب گنجانیدن این تبصره در لایحه بودجه باید با توجه به کارکردهای مورد انتظار و عملکرد حکم قانونی مذکور مورد ارزیابی قرار گیرد. ضمن اینکه با فرض ضرورت چنین تبصره‌ای، اولاً متولی اجرای آن مشخص نشده است، ثانیاً موضوع تعیین تکلیف اموال، کارکنان و دارایی‌ها و بدهی‌های مؤسسه‌های قابل ادغام یا واگذاری از نظر قانونگذار مسکوت گذاشته شده است و مهم‌تر از همه اینکه ممکن است تأسیس برخی از این مؤسسه‌ها با تصویب قانون انجام شده باشد که در این صورت واگذاری ادغام یا انحلال یا واگذاری آنها توسط دولت موجب نقض قانون است.

موارد مذکور در گزارشی با عنوان «تأملی در باب بندهای «ج» و «ز» تبصره «۲۱» در تحلیل لایحه بودجه سال ۱۳۹۸ کل کشور» به کمیسیون تلفیق ارائه شد و با استناد به اینکه پیش از این در ماده (۴) قانون حمایت از شرکت‌های دانش‌بنیان و تجاری‌سازی نوآوری‌ها و اختراعات مصوب ۱۳۸۹/۸/۵، دولت مکلف به ساماندهی مؤسسات پژوهشی وابسته به دستگاه‌های اجرایی شده است و تکرار تکلیف مقرر در قانون دائمی در قانون یک‌ساله بودجه موجه نمی‌نماید، ضمن اینکه این تکرار مؤید عدم توجه دولت به اجرای قانون موصوف آن هم پس از گذشت هشت سال از تصویب قانون است پیشنهاد حذف تبصره مطرح شد. پیشنهاد مذکور پس از بررسی و تأیید در کمیسیون تلفیق، در صحن علنی مجلس بررسی و تصویب شد. بر این اساس، تبصره «۲۱» حذف شد تا مجدداً بر لزوم اجرای تکلیف قانونی دولت، علی‌رغم تأخیر هشت‌ساله، تأکید شود و اقدام عاجل در راستای تقلیل این مراکز از طریق واگذاری آنها به بخش غیردولتی، انحلال و یا ادغام به یک واحد پژوهشی و تحقیقاتی صورت پذیرد.

۶. بند الحاقی «۱» تبصره «۹» با موضوع کسب درآمد ارزی در سقف درآمد اختصاصی دستگاه‌ها از طریق عرضه توانمندی‌های فناورانه مراکز رشد و پارک‌های علم و فناوری کشور در نمایشگاه‌های بین‌المللی

عنوان	متن حکم
لایحه	
مصوبات کمیسیون تلفیق	بند الحاقی «۱» - وزارتخانه‌های علوم، تحقیقات و فناوری و بهداشت، درمان و آموزش پزشکی مکلفند شرایط لازم برای عرضه توانمندی‌های فناورانه دانشگاه‌ها و مراکز رشد و پارک‌های علم و فناوری در نمایشگاه‌های بین‌المللی و توسعه همکاری‌های بین‌المللی ایجاد نمایند تا امکان کسب درآمد ارزی در سقف درآمد اختصاصی دستگاه‌های مربوطه فراهم گردد.
مصوبات صحن	بند الحاقی «۱» - وزارتخانه‌های علوم، تحقیقات و فناوری و بهداشت، درمان و آموزش پزشکی مکلفند شرایط لازم برای عرضه توانمندی‌های فناورانه دانشگاه‌ها و مراکز رشد و پارک‌های علم و فناوری در نمایشگاه‌های بین‌المللی و توسعه همکاری‌های بین‌المللی ایجاد نمایند تا امکان کسب درآمد ارزی در سقف درآمد اختصاصی دستگاه‌های مربوطه فراهم گردد.

اظهار نظر کارشناسی

در کمیسیون تلفیق، بندی به تبصره «۹» لایحه الحاقی شد که طی آن، وزارتخانه‌های علوم، تحقیقات و فناوری و بهداشت، درمان و آموزش پزشکی مکلف شدند شرایط لازم را برای عرضه توانمندی‌های فناورانه دانشگاه‌ها و مراکز رشد و پارک‌های علم و فناوری کشور در نمایشگاه‌های بین‌المللی و توسعه همکاری‌های بین‌المللی ایجاد کنند تا از این طریق، امکان کسب درآمد ارزی در سقف درآمد اختصاصی دستگاه‌های مربوطه فراهم شود. نظر به اهمیت و ضرورت سیاست‌های توسعه فناوری در کشور، بند الحاقی موصوف در صحن علنی مجلس مصوب شد. الحاق این بند توسط مجلس، اقدام ارزشمندی است که توجه وزارتین علوم و بهداشت را بیش از پیش به سمت کاربردی‌سازی نتایج پژوهش‌های دانشگاهی و ارتقای توانمندی تحقیق و توسعه در کشور معطوف خواهد ساخت.

۷. بند الحاقی «۴» تبصره «۹» با موضوع توزیع و تخصیص بخشی از اعتبارات پژوهشی و تحقیقاتی دانشگاه‌های

علوم پزشکی بر اساس شاخص‌های اعضای هیئت علمی و مقالات

عنوان	متن حکم
لایحه	
مصوبات کمیسیون تلفیق	بند الحاقی «۴» - سازمان برنامه و بودجه کشور مکلف است پنجاه درصد (۵۰٪) اعتبارات پژوهشی و تحقیقاتی دانشگاه‌های علوم پزشکی مندرج در این قانون را بر اساس شاخص‌های اعضای هیئت علمی و مقالات توزیع کند و تخصیص دهد.
مصوبات صحن	بند الحاقی «۴» - سازمان برنامه و بودجه کشور مکلف است پنجاه درصد (۵۰٪) اعتبارات پژوهشی و تحقیقاتی دانشگاه‌های علوم پزشکی مندرج در این قانون را بر اساس شاخص‌های اعضای هیئت علمی و مقالات توزیع کند و تخصیص دهد.

اظهار نظر کارشناسی

در بررسی لایحه بودجه سال ۱۳۹۸ در کمیسیون تلفیق مجلس، بند الحاقی «۴» به این مضمون با تبصره «۹» اضافه شده که «سازمان برنامه و بودجه کشور مکلف است پنجاه درصد (۵۰٪) اعتبارات پژوهشی و تحقیقاتی دانشگاه‌های علوم پزشکی مندرج در این قانون را بر اساس شاخص‌های اعضای هیئت علمی و مقالات توزیع کند و تخصیص دهد». بند الحاقی مذکور، علی‌رغم مخالفت مرکز پژوهش‌ها، در صحن علنی مجلس به تصویب رسید. مهم‌ترین نقاط ضعف این حکم به شرح زیر است:

۱. با توجه به اینکه در خصوص چگونگی تخصیص اعتبارات دانشگاه‌ها و مؤسسات پژوهشی و فناوری در قوانین، از جمله بند «ی» ماده (۲۸) قانون الحاق برخی مواد به قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت (۲)، تعیین تکلیف شده است پیش‌بینی چنین تبصره‌هایی که چندان هم از شفافیت برخوردار نیست، می‌تواند منجر به ابهاماتی در اجرایی شدن قانون گردد.
۲. بر اساس تبصره «۱» ماده (۱) قانون احکام دائمی برنامه‌های توسعه کشور، اعتبارات اختصاص یافته از منابع عمومی دولت به دانشگاه‌ها، مراکز و مؤسسات آموزش عالی و پژوهشی و فرهنگستان‌ها و پارک‌های علم و فناوری که دارای مجوز از شورای گسترش آموزش عالی وزارتخانه‌های علوم، تحقیقات و فناوری و بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و سایر مراجع قانونی ذی‌ربط می‌باشند کمک تلقی و بعد از پرداخت، به هزینه قطعی منظور می‌شود و بر اساس بودجه تفصیلی مصوب هیئت امناء و با مسئولیت آنها قابل هزینه است. با استناد به تبصره موصوف، این نگرانی وجود دارد که ورود سازمان برنامه و بودجه به تخصیص این اعتبارات در خارج از مسیر هیئت امناء باعث ایجاد ابهام در اجرای حکم مذکور در قانون احکام دائمی برنامه‌های توسعه کشور شده و منجر به عدم اجرای صحیح قانون گردد.
۳. در بند الحاقی مورد بحث، توزیع و تخصیص اعتبارات پژوهشی و تحقیقاتی دانشگاه‌های علوم پزشکی مندرج در این قانون، بر اساس دو معیار اعضای هیئت علمی و مقالات که در این بند تحت عنوان شاخص مطرح شده‌اند انجام خواهد پذیرفت، در حالی که این دو عنوان دارای هیچ یک از ویژگی‌های شاخص‌های سنجش علم و فناوری مرجع نبوده و مبنای مناسبی برای ارزیابی پژوهش و فناوری و مقایسه متولیان آنها نخواهند بود. به عنوان مثال، تعداد اعضای هیئت علمی، نمی‌تواند شاخص مناسبی برای مقایسه دو دانشگاه که یکی دارای ۱۰۰ نفر عضو هیئت علمی با رتبه مربی و دیگری دارای ۴۰ نفر عضو هیئت علمی با رتبه استاد تمام است، باشد؛ زیرا وزن رتبه اعضای هیئت علمی در آن محاسبه نشده است.
۴. نکته‌ای که در این بند مورد ابهام است، این است که تکلیف محول شده به سازمان برنامه و بودجه کشور در این بند، ناظر به تغییرات بودجه پژوهشی بین دانشگاه‌هاست یا تغییرات در بودجه هر دانشگاه؟ و البته نحوه اجرای قانون در هر دو حالت مذکور مبهم می‌باشد.